

Symbolika světla a tmy v Bibli

Téma světla a temnoty v Bibli je doslova od začátku do konce: od popisu stvoření světa (*I řekl Bůh: „Bud' světlo!“ A bylo světlo. Viděl, že světlo je dobré, a oddělil světlo od tmy. Gn 1,3nn*), až po druhý příchod Syna člověka (*To město nepotřebuje ani slunce ani měsíc, aby mělo světlo: září nad ním sláva Boží a jeho světlem je Beránek Zj 21,23*).

Většina orientálních náboženství má světlo spojené s božstvím, či je samotný bůh. V SZ je světlo s Bohem také spojováno, ale patří do řádu stvoření.

Když se zjeví Bůh všechno stvořené včetně světla zbledne viz *Zardí se bledá luna, zastydí se žárné slunko, až se Hospodin zástupů ujme kralování na hoře Sijónu Iz24,23*

Noci tam již nebude a nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť Pán Bůh bude jejich světlem a budou s ním kralovat na věky věků. Zjevení 22,5 či Zj 21,23

I když v Bibli najdeme výrazy, jež ztotožňují Boha se světlem, jde spíše o to, že Bůh je zdrojem a ochranou čistého života.

Hospodin je světlo mé a moje spása, koho bych se bál Ž 27,1

A toto je zvěst, kterou jsme od něho slyšeli a vám ji oznamujeme: že Bůh je světlo a není v něm nejmenší tmy. 1. Janův 1,5

Ve většině případů však jde v Bibli vždy o symbolický význam světla.

Světlo a tma jako symbol života a smrti

Spolu s vodou je světlo předpokladem k životu. Stejně jako sám Bůh je dárce života *Bůh vykoupil jeho duši, aby neodešla do jámy, jeho život smí hledět na světlo. Job 33,28*

Židům vzešlo světlo a radost, veselí a pocta. Ester 8,16

Světlo se objevuje od stvoření světa střídavě s temnotou (*Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůňí byla tma Genesis 1,2*). Tma je prvkem původního chaosu.

Temnotou a jejími synonymy je nazýváno vše co je opakem života (*Temnota a šerá smrt ať jsou jeho zastánci, ať se na něj snese temné mračno, zatmění dne ať na něj náhle padne. Job3,5, Seděli v temnotách šeré smrti, v železných poutech a v ponížení, Ž107,10. Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo; nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo. Izajáš 9,1*).

Postupně se temnota stává také synonymem pro to, co smrt způsobuje: hřích, zlo a zatracení: *...světlo svévolníka zhasne, plamen jeho ohně nezazáří, světlo v jeho*

stanu ztemní, zhasne nad ním jeho kahan... Vyženou ho ze světla do temnot, zapudí ho pryč ze světa. Job 18,6

Běda těm, kdo touží po dni Hospodinově! K čemu vám bude den Hospodinův? Bude tmou, a ne světlem! Amos 5,18,

Odložils mě do nejhlubší jámy, do temnoty hlubin. Ž88,7

Světlo a jeho biblické synonymum oheň

Obraz světla, ohně a plamene jsou často výrazem Božího zjevení, a požehnání: *Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Exodus 3,2nn.*

Hospodinova sláva se jevila pohledu Izraelců jako stravující oheň na vrcholku hory. Ex24,17.

Nehemijáš 9,12, Světlo Izraelovo se stane ohněm a jeho Svatým plamenem. Iz10,17 Tenkrát jste se přiblížili a stáli pod horou. Hora planula ohněm až do samých nebes a kolem byla tma, oblak a mrákota. I promluvil k vám Hospodin zprostředku ohně.

Dt 4,11

Kultický oheň v chrámu, který neměl být uhašen, symbolizuje Boží přítomnost. *Oheň na oltáři bude stále udržován, nesmí vyhasnout. Lv 6,6*

Světlo jako symbol Boží slova

Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvětluje moji stezku. Ž119,105

Boží přítomnost v temnotě

Úzké spojení Boží přítomnosti se světlem není negací Jeho přítomnosti v temnotách. Bůh je i tvůrce tmy. Ten, kdo chodí s Hospodinem, nemusí se tmy bát, neboť i tam jej Bůh najde.

Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem.

Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo. Ž 139,11-12

Noc se také často stává místem tajemného setkání člověka s Bohem.

V noci Jakub bojoval s andělem: Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka. Gn 32,25),

Praotci i proroci, slyší většinou Boží hlas v noci:

Ale té noci se stalo slovo Hospodinovo k Nátanovi 2. Samuelova 7, 4

Samuel Saula přerušil: „Přestaň! Musím ti oznámit, co ke mně této noci Hospodin promluvil.“ 1. Samuelova 15, 16

V noci přišel Bůh k Bileámovi a řekl mu... Numeri 22, 20

Temnoty jsou také dobou zkoušky, kterou Bůh zkouší člověka (Job 17,12).

Na tuto zkušenost navázala západní mystika, pro kterou temnota noci (ve které vidím realisticky temnotu svého hříchu, což mne nutí k odřeknutí se světských požitků) připravuje člověka na hluboké, niterné setkání s Bohem.

„V církevní otcové ukazovali, že jak člověk poznává Boha, stále více cítí temnoty vzdálenosti a podléhá dalšímu očišťování, aby nakonec zakusil Boha mimo veškerou smyslovou zkušenost. Kontemplace Boha má charakter „paprsku temnoty“ a spojuje v sobě dva prvky: světlo a temnotu. Boží světlo je pro lidskou mysl tak silné, že v ní způsobuje naprosté zatmění“.

Kristus jako světlo.

„Od světla Stvořitele objevujícího se na počátku světa přechází Písmo svaté k temnotě, která symbolizuje smrt, aby nakonec ukázalo Krista, vítěze nad temnotou, jehož světlo nikdy neskončí“. (Karmelitánský text)

Celé téma světla a tmy v Bibli bychom v podstatě mohli shrnout touto větou.

Motiv světla, jež zahání tmu (vysvobozuje z hříchu a smrti) najdeme i na začátku evangelií u Mt, Lk, byť jen nepřímo.

U Matouše při Ježíšově narození vychází hvězda, a Ježíšovo vystoupení je komentováno: *aby se splnilo, co je řečeno ústy proroka Izaiáše: ‚Země Zabulón a Neftalím, směrem k moři, za Jordánem, Galilea pohanů – lid bydlící v temnotách uvidí veliké světlo; světlo vzejde těm, kdo seděli v krajině stínu smrti.‘ Mt4,14-16*

Lukáš pak v Zacharijášově chvalo zpěvu o příchodu Krista praví:

...pro slitování a milosrdenství našeho Boha, jímž nás navštíví Vycházející z výsosti, aby se zjevil těm, kdo jsou ve tmě a stínu smrti, a uvedl naše kroky na cestu pokoje.“ Luk 1,78-79

U Jana je světlo v leitmotivem celého evangelia.

...V něm byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila. Bylo tu pravé světlo, které osvětluje každého člověka; to přicházelo do světa. J1,4-5.9

Jedinou podmínkou je v něj věřit a následovat jej – žít ve světle evangelia:

„Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“ J8,12

„Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. J 11,25

Na tom je pak postavená celá teologie apod. Pavla o ospravedlnění z milosti *Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky,*

Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Římanům 3,21-22

Víra a nevíra je pak také přirovnávána ke světlu a tmě.

Soud pak je v tom, že světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. J 3,19

Obrazem přechodu ze tmy do světla (Uvěření v Krista) je také prohlédnutí ze slepoty. Ten, kdo jej nepřijímá však zůstává slepý.

„Přišel jsem na tento svět k soudu: aby ti, kdo nevidí, viděli, a ti, kdo vidí, byli slepí.“ J 9,39

Když však Ježíšovo světlo zasáhne člověka, je celý zalit světlem:

Nikdo nerozsvítí světlo, aby je postavil do kouta nebo pod nádobu, ale dá je na svícen, aby ti, kdo vcházejí, viděli. Světlem tvého těla je oko. Je-li tvé oko čisté, i celé tvé tělo má světlo. Je-li však tvé oko špatné, i tvé tělo je ve tmě. Hleď tedy, ať světlo v tobě není tmou. Luk 11,33-36

Nositelé světla

Ti, kteří jsou proniknuti Kristem se sami stávají světu světlem a svým životem – dobrými skutky:

Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích Mt 5,14-16

Nejde o to, aby sami na sebe upozorňovali, ale by sami lidé viděli, že to, co dělají a jak žijí, je odrazem Božího světla chválou Boha.

Věřící jsou dětmi dne a ostatní dětmi noci. Dějiny světa se odehrávají v noci, ale den Páně se přibližuje. Proto věřící mají žít i v tomto světě, jako ti, kdo jsou již ve světle Božího království.

Boj s temnotou je ve své podstatě každodenním bojem.

I vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem. Žijte proto jako děti světla – ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda; Ef 5,8-9

Noc pokročila, den se přiblížil. Odložme proto skutky tmy a oblečme se ve zbroj světla. Ř 13,12

Ale vyplatí se: *Tomu, kdo zvítězí, dám hvězdu jitřní Zj 2,28* a může se těšit na pobyt v novém Jeruzalémě:

To město nepotřebuje ani slunce ani měsíc, aby mělo světlo: září nad ním sláva Boží a jeho světlem je Beránek. Národy budou žít v jeho světle; Zj 21,23-24